

Preek over Johannes 20: 1 – 18

Gemeente,

Al die Paasliederen die we totnutoe gezongen hebben, en die we nog zullen gaan zingen, barsten van voorjaarsvreugde! Jezus is opgestaan, Halleluja. “U zij de glorie” is zo meteen ons slotlied.

En hoe ongemakkelijk ook, ik wil daar een kleine kanttekening bij plaatsen. Wat lazen we ook alweer? ‘Vroeg op de eerste dag van de week, toen het nog donker was’.

Het is donker, pikkedonker. Nou ja, het eerste ochtendgloren was al zichtbaar. En toen was er ook direct actie. Het was Joden ontraden, zo niet verboden, om tijdens het nachtelijk duister op weg te zijn. In één van de rabbijnse geschriften staat letterlijk: “Wie zich voor het kraaien van de haan op weg begeeft, zijn bloed komt op zijn eigen hoofd (hij moet zelf de gevolgen daarvan dragen).” Dus hoe graag de volgelingen van Jezus ook bij zijn graf wilden zijn, ze moesten wachten tot het eerste licht zichtbaar was.

Donker was het dus nog. Nog bijna helemaal donker. En donker was het allang.

De godganse droom rondom Jezus was vervlogen. De idealen waren gekruisigd en begraven. Het Rijk van God heeft zijn definitieve einde gekregen in de dood en ondergang van Jezus. We zijn overgeleverd aan de Romeinse overheersing en de zware lasten van de geestelijke leiders.

Donker, uitzichtloos, geen perspectief.

Eén vrouw, één vrouw kan het niet schelen of ze het donker nu thuis in haar eentje meemaakt, of huilend bij zijn graf. Donker is het in haar hart en leven, en donker blijft het.

“In den beginne schiep God de hemel en de aarde. De aarde nu was woest en ledig, en *duisternis* lag over de oervloed.” Zo is het begonnen, met donkerheid.

Maria had een leven vol donkerheid achter de rug. Geplaagd, bezeten door demonen heeft ze Jezus ontmoet, en Hij heeft bij haar de duisternis verdreven.

En het is wel heel makkelijk om nu over te schakelen naar de donkerheid die zich in ons eigen leven kan voordoen, en daar dan iets over zeggen. En dan volgen we de lijn van het verhaal, en dan komt het licht, en is alles weer koek en ei.

Maar zo gaat het in het gewone leven niet, althans, zo gaat het bij Maria niet. De donkerheid is een realiteit. En zelfs met de mooist denkbare oplossing voorhanden wordt die donkerheid niet doorbroken.

Ze staat, potverdikkeme zou je bijna zeggen, met haar neus op de grootste en meest revolutionaire gebeurtenis in de menselijke geschiedenis, een gebeurtenis die de wereld voorgoed zou veranderen, en ze ziet het niet. Het is nog te donker voor haar.

En het wordt nog donkerder, het daglicht trekt zich volkomen terug. Nu hebben ze het lichaam van Jezus ook nog eens weggehaald uit het graf. Haar wereld was al ingestort, en stort nu nog verder in.

Ze licht Petrus en Johannes in. Die gaan spoorlags naar het graf (daarover straks meer) en Maria sukkelt achter hen aan. Als zij weer weg zijn, blijft Maria in al haar donkerheid bij het lege graf staan. Ze huilde, zo staat erbij; ze weende. Aan de donkerheid van dat moment hechte zich verdriet, intens verdriet. En eenzaamheid. Waar waren Petrus en Johannes? Terug naar hun vriendjes. Om haar bekommerden ze zich niet meer. Dat is toch wat! Uitgerekend de boodschapper van het allerbeste wereldnieuws laten ze domweg alleen achter! Weg waren

ze. Wat moet dat voor die verdrietige, wanhopige, gedesoriënteerde Maria betekend hebben? Al het puin van de wereld, al het puin van haar leven in één oogopslag: donkerheid, verdriet en eenzaamheid.

Ze hebben mijn Heer weggehaald. Mijn Heer.

En dan is daar dat bijna té intieme moment dat die twee elkaar herkennen: Maria, Rabboeni. Wat dat precies met haar gedaan heeft, staat er niet, en het is ook moeilijk voor te stellen. Ik denk, dat ze niet gestopt is met huilen.

Ik denk wel dat de tranen van verdriet veranderden in tranen van een soort serene vreugde, geruststelling Daar is-ie, mijn Heer, mijn vriend, mijn Heiland.

Hoe ze zich gevoeld moet hebben, weten we niet, maar iets van uitbundigheid, trompetgeschal, opluchting, of iets van dien aard vernemen we niet.

Na de onvergetelijke ontmoeting met Jezus gaat ze naar Petrus en Johannes toe, en meldt niets anders dan dit: 'Ik heb de Heer gezien!'

Meer eigenlijk niet. Nou ja, behalve die raadselachtige woorden die Jezus haar meegaf: 'Ga naar mijn broeders en zeg tegen hen dat ik opstijg naar mijn Vader die ook jullie Vader is, naar mijn God die ook jullie God is.'

Mijn Vader, die ook jullie Vader is. Kijk, daar kun je wat mee. We zijn op de meest directe manier met de Allerhoogste verbonden die je je maar voor kunt stellen. Mijn God, die ook jullie God is. 't Is toch wat.

Ingetogen vreugde, zoiets moet het geweest zijn bij Maria. En bij Petrus en Johannes ook, denk ik. Nog even over die twee. Die gingen dus samen naar het graf nadat Maria had gezegd, dat het leeg was. Johannes bleef buiten staan bij het graf toen hij daar eenmaal aangekomen was. Hij zag de doeken, maar hij ging niet naar binnen. Of hij geconstateerd heeft dat Jezus daar niet meer lag, weten we niet. En dat is toch wel belangrijk, want zo dadelijk komt hij toch met een stevige uitspraak. Petrus die iets langzamer liep dan Johannes komt later bij het graf. Waarom die twee niet gelijk opliepen? Geen idee, maar dat Petrus de rem van zijn geweten voelde, lijkt me heel goed voorstelbaar. Maar anders dan Johannes gaat hij wel de uitgehouwen rots in. En hij neemt nauwkeurig waar wat er te zien is: de doeken liggen keurig opgerold liggen, waarbij de doek die om Jezus' hoofd gewonden was, apart blijkt te liggen.

Dan gaat ook Johannes de tombe in, en hij ziet het ook. 'Hij zag het en geloofde', zo staat er. En daar is het in het Johannes-evangelie nou net precies om begonnen. Om de haverklap schrijft Johannes, dat het hem erom gaat, dat je gelooft dat Jezus is de Christus, de Zoon van God.

En pas als hij de doeken in het lege graf ziet, kan hij van zichzelf zeggen, dat hij ging geloven.

Vragen, vragen, vragen. Geloofde hij niet in de drie jaren dat hij met Jezus was? Geloofde hij niet, toen hij naast Jezus zat bij de laatste Paasviering?

Of geloofde hij nu pas de profetieën over de opstanding, de woorden die Jezus gesproken had over de tempel die Hij zou afbreken en in drie dagen weer zou opbouwen?

Wat weten we van Johannes, wat weten we van Petrus, wat weten van Maria?

En ach, wat weten we van elkaar?

Als we iets verder lezen in dit hoofdstuk van het evangelie van Johannes, gewoon het volgende vers 20, dan staat daar, dat ze uit angst voor de Joden de deuren op slot hadden gedaan.

Angst, ontzetting, complete verbouwereerdheid over wat er gebeurd is; over wat ze gehoord hebben; over wat sommigen zeggen gezien te hebben.

Maria moet daar ook bij geweest zijn. Zij die de Heer gezien en gehoord heeft, ook zij zit in de angst-groep.

Het valt niet mee om te leven met de opgestane Heer. Zeker niet, als je leven een tijdlang bepaald was door donkerheid, verdriet en eenzaamheid. En dan nog, dan is daar de dreiging dat je binnenkort toch weer helemaal alleen bent, overgeleverd aan jezelf en je medemens. Want, zo zei Jezus: 'Ik stijg op tot mijn en jullie Vader, tot mijn en jullie God.' Mooimooimooi, maar ook vreselijk: Hij verdwijnt opnieuw uit mijn leven.

Exodus: bevrijding uit Egypte, we hebben het gelezen. Maar direct, direct daarachteraan de vervolging door de vijand.

Pasen: geweldig dat Jezus ons bevrijdt van de banden van de dood, maar we zijn weer wel aan onszelf overgeleverd.

Mogen we niet jubelen en juichen over Jezus die de dood heeft overwonnen? Natuurlijk! Dat doen we ook, dat hebben we gedaan en dat blijven we doen. Maar het is wel goed om te weten dat het niet van meet af aan feest is geweest om deze wereldschokkende gebeurtenis. Het leven van alle betrokkenen stond voor de zoveelste keer weer eens op z'n kop. Alles, maar dan ook alles is anders bij deze Jezus. Zelfs de dood is niet normaal.

En dat allesveranderende kan wel eens zwaar zijn, lastig te begrijpen. Wat moeten we hier nu weer mee?

Uiteindelijk overwint de vreugde, de levensenergie, de gedachte dat de dood, althans bij Jezus, niet het laatste woord heeft.

Uiteindelijk heeft die hemelse levenskracht van Jezus miljoenen mensen geïnspireerd, ook ons, tot op de dag van vandaag.

Maar ik denk dat velen het wel herkennen, dat het licht en het leven soms pas door kunnen breken na een periode waarin donkerheid, verdriet en eenzaamheid de overhand hadden.

En het feit dat Maria, Johannes, Petrus en al die anderen met de opstanding van Jezus hun verdriet, donkerheid en eenzaamheid achter zich hebben kunnen laten, wil niet zeggen, dat dat voor iedereen zo is.

Mogelijk zijn er mensen die zich meer in de wenende Maria herkennen dan in de paasvreugde van later datum. Maar ook zonder die vreugde is de boodschap helder: de Heer is opgestaan. Maria barstte niet direct in lofgezing uit, toen ze dat waarnam. En dat hoeft ook niet.

Maar misschien helpt het al, als je zo dadelijk gewoon meezingt, tegen alle klippen op, tegen alle donkerheid en eenzaamheid in: 'Daar juicht een toon, daar klinkt een stem,' of: 'Dode, dode sta op, het licht van de morgen.'

We gaan gewoon verder met het zingen van Paasliederen. En we nemen mee, dat die Paasliederen niet denkbaar zijn zonder de donkerheid, het verdriet en de eenzaamheid die Maria kenmerkte, ook toen de Heer al verrezen was.

Maar ja, ik neem aan dat ook zij wel geleerd heeft Paasliederen te zingen.

"Daar juicht een toon ..."

Amen.